

**2013 ve 2014 Yıllarında Milletvekillerinin
Katılımıyla İrlanda'ya Düzenlenen
Karşılaştırmalı Çalışma Gezileri Rapor**

Demokratik Gelişim Enstitüsü

11 Guilford Street
Londra WC1N 1DH
Birleşik Krallık
tarafından yayınlanmıştır.
www.democraticprogress.org
info@democraticprogress.org
+44 (0)203 206 9939

ISBN: 978-0-9930751-2-4

© DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü, 2014

DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü İngiltere ve Galler’de kayıtlı bir vakıftır.
Vakıf Kayıt No. 1037236. Kayıtlı Şirket No. 2922108.

Bu yayının telif hakları saklıdır, eğitim amacıyla telif ödenmeksizin ya da önceden izin alınmaksızın çoğaltılabilir ancak yeniden satılamaz. Bu durumun dışındaki her tür kopyalama için yayıncılardan yazılı izin alınması gerekmektedir. Bu durumda yayıncılara bir ücret ödenmesi gerekebilir.

İçindekiler

Önsöz.....	4
Özet	6
Birinci Ziyaret: Barış ve Demokrasi Partisi (BDP)	12
İkinci Ziyaret: Cumhuriyet Halk Partisi (CHP).....	13
Üçüncü Ziyaret: Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)	14
Konuşmacıların Sözlerinden Seçmeler:	16

Önsöz

Bu rapor Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI) tarafından 2013 ve 2014 yıllarında İrlanda'ya düzenlenen üç ayrı üst düzey Karşılaştırmalı Çalışma Ziyaretinin detaylarını içermektedir. Bu ziyaretler Türkiye'deki üç ana siyasi partinin milletvekillerinin katılımıyla, Kuzey İrlanda bağlamında çatışma çözümü konusunda genel bir tartışma yapmak amacıyla ve katılımcıların bu alandaki özel ilgi alanları dikkate alınarak hazırlanıp düzenlenmiştir. Küçük ölçekli bir ziyaret programı içeren etkinlikler, her bir siyasi partiden gezilere katılan milletvekillerinin barış sürecinde aktif olarak yer alan kesimlerle samimi ve doğrudan bir diyalog kurması amacıyla tasarlanmıştır. Karşılaştırmalı Çalışma Ziyaretleri, İrlanda Dışişleri Bakanlığının ev sahipliğinde ve Barış ve Uzlaşma için Glencree Merkezi kolaylaştırıcılığında gerçekleştirilmiştir.

Enstitü olarak, uluslararası alanda barışın teşviki ve demokrasinin inşasına katkı yapmak için, güçlü bir kamusal tartışmanın yürütülmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu amaçla, kendi yetenek ve deneyimlerimizi başkalarıyla paylaşmanın yanı sıra, çözüm için pratik bir çerçeve oluşturmak çabamızdayız. DPI olarak, bu amaçlar çerçevesinde, barış ve demokratik ilerleme konusunda, yapıcı bir diyalog oluşturulmasına, aynı zamanda barışın ve demokrasinin inşası hakkında yeni platformların kurulmasına, mevcut olanların geliştirilmesine katkı sunmayı hedefliyoruz. Bu amacın gerçekleşmesi için, farklı toplumsal kesimlerin bir araya gelip, bilgilerini, kaygılarını ve önerilerini katılımcı, samimi bir ortamda

karşılıklı tartışmalarla ortaya koymaları kurumumuz açısından hayati önem taşımaktadır. DPI'nın hedefleri arasında demokrasi ve barış yer almaktadır. Bu amaçların temelinde sorunlara çözüm bulunabilmesi için ortak önceliklerin ve yaratıcı yaklaşımların tespit edilmesi yer alır. DPI aynı zamanda, projeler aracılığıyla akademisyenler, sivil toplum çalışanları ve karar alıcı kesimler arasındaki işbirliğini güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Karşılaştırmalı Çalışma Ziyaretleri Türkiye programının bir parçası olarak düzenlenmiştir. Gelecekte gazeteciler, sivil toplum örgütü temsilcileri ve Türkiye'de barış sürecine dahil olan kilit isimlerden oluşan delegasyonlarla farklı yerlere benzeri Karşılaştırmalı Çalışma Ziyaretleri gerçekleştirilecektir. Bu ziyaretlerden öğrenilenlerin Enstitü olarak gelecekte yapacağımız çalışmaları beslemesini umut ediyor aynı zamanda bunun Türkiye toplumundaki tartışmayı daha da zenginleştirmesini arzu ediyoruz. DPI olarak bu ziyaretlerin gerçekleşmesini sağladığı için Barış ve Uzlaşma için Glenree Merkezi, İrlanda Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı ve Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığına çok teşekkür ediyoruz.

Kerim Yıldız

Demokratik Gelişim Enstitüsü Direktörü

Türkiye Programı Çerçevesinde Milletvekillerinin Katılımıyla İrlanda'ya Düzenlenen Karşılaştırmalı Çalışma Gezileri

İrlanda Dışişleri Bakanlığının evsahipliğinde, Birleşik *Krallık Dışişleri Bakanlığının onayıyla, Barış ve Uzlaşma İçin Glenree Merkezi ile ortaklaşa* düzenlenmiştir.

- Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) Delegasyonunun Ziyareti: 17 – 20 Temmuz 2013
- Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Delegasyonunun Ziyareti: 6 – 10 Mayıs 2014
- Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) Delegasyonunun Ziyareti: 27 – 31 Mayıs 2014

Özet

Aşağıdaki özet Türkiye'deki üç ana siyasi partiden milletvekillerinin katılımıyla gerçekleştirilen küçük ölçekli üst düzey Karşılaştırmalı Çalışma Ziyaretlerinin detaylarını içermektedir. Karşılaştırmalı Çalışma Ziyaretlerinin ilki Barış ve Demokrasi Partisi'nin (BDP) beş milletvekilinin katılımıyla 17-20 Temmuz 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. İkinci Karşılaştırmalı Çalışma Ziyareti ise 6-10 Mayıs 2014 tarihleri arasında ana muhalefet partisi Cumhuriyet Halk Partisi'den (CHP) yedi milletvekilinin katılımıyla

gerçekleşmiştir. 27-31 Mayıs 2014 tarihleri arasında yapılan üçüncü ve son Karşılaştırmalı Çalışma Ziyaretine ise iktidardaki Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AK Parti) beş milletvekili katılmıştır.

Bu çalışma ziyaretlerinde katılımcıların siyasi rakiplerinden uzak bir ortamda Kuzey İrlanda Barış Sürecine dair zorlu teknik konular üzerine yoğunlaşmaları, Kuzey İrlanda örneğini derinlemesine anlamaları ve tartışmaları amaçlanmıştır. Karşılaştırmalı Çalışma Ziyaretlerinin programları hazırlanırken katılım sağlayan tarafların ilgileri dikkate alınmış, her bir delegasyon için farklı bir odak seçilmesine özen gösterilmiştir. İrlanda barış sürecinde son derece kilit bir rol oynayan ve çatışmanın sona erdirilmesinde parlamenter bir yolun izlenmesi sürecine dahil olan milletvekilleri ve hükümet yetkilileri ile yapılan görüşmeler sayesinde katılımcıların bu ve ilgili alanlardaki bilgilerinin belirgin bir şekilde geliştiği gözlemlenmiştir.

Her bir ziyarete katılan milletvekilleri Dublin, Dundalk ve Belfast şehirlerini ziyaret ederek barış sürecine ve Hayırlı Cuma Anlaşması ile sonuçlanan müzakerelere katılan taraflarla bir araya gelmişlerdir. Ziyaretler sırasında katılımcılara hitap eden konuşmacılar arasında Hayırlı Cuma Anlaşması döneminde Başbakanlık görevini yürüten Sayın Bertie Ahern, İrlanda Parlamentosu üyeleri, Kuzey İrlanda Meclisi üyeleri, çatışmanın iki taraftan silahlı örgütlerin liderleri, ana müzakereciler, sivil toplum liderleri ve sürecin kadın aktörleri yer almıştır. Görüşmelere katılan bütün aktörler katılımcılara ilgili konularda birinci elden bilgi vermiştir. Bütün ziyaretler boyunca

Chatham House Kuralı¹ olarak bilinen kurallar uygulanmış bu sayede katılımcılar ile konuşmacılar arasında üst düzeyde ve güvene dayalı bir tartışma ortamı oluşmasına olanak sağlanmıştır.

Her üç ziyaretin yoğunlaştığı alanlar arasında anayasal sorunlar, hükümet komisyonları, üçüncü tarafların rolü, barışın koşulları, güvenlik sektörü ve polis kuvvetleri alanında yapılan reformlar, silahsızlanma ve çekilme, şeffaflığın önemi, gizliliğin rolü, zamanlamanın önemi, kullanılan dilin rolü, mağdurlar ve barış komisyonları, hakikat sorunu, hafıza ve adalet, barış sürecine kamusal desteğin sağlanması ve idare modellerinin önemi gibi konular yer almıştır.

Bu geziler geniş bir çalışma alanı olan Türkiye programının bir parçası olarak gerçekleştirilmiştir. Gelecekte gazeteciler, sivil toplum aktörleri ve Türkiye'deki barış sürecinin diğer temel aktörlerinin katılımıyla farklı yerlere benzeri karşılaştırmalı çalışma ziyaretleri gerçekleştirilecektir.

---

1 Eğer bir toplantı Chatham House Rule yani Chatham House Kuralı çerçevesinde düzenlenmişse bu durumda katılımcı toplantıda kendisine verilen herhangi bir bilgiyi istediği gibi kullanabilir ancak ne bilgiyi veren kişi ne de konuşmayı yapan kişinin kimliği ya da bağlantılı olduğu kuruma dair bilgiler dışarıyla açıktan paylaşılmaz.

Türkiye Programı Çerçevesinde Milletvekillerinin Katılımıyla İrlanda'ya Düzenlenen Karşılaştırmalı Çalışma Gezileri

Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI) 2013 ile 2014 yılları arasında Türkiye parlamentosunun üç ana partisi olan iktidar partisi Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), ana muhalefet partisi Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve muhalefet partisi Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) üyesi milletvekillerinin katılımıyla İrlanda'ya küçük ölçekli üst düzey karşılaştırmalı çalışma gezileri düzenlemiştir. Her bir geziye katılan milletvekilleri mensup oldukları partinin yönetimi tarafından seçilmiş etkili milletvekilleridir. Örneğin AKP milletvekilleri o dönem başbakan ve partinin genel başkanı olan Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından seçilmiştir.

Daha önce Demokratik Gelişim Enstitüsü tarafından bu amaçla düzenlenen önceki karşılaştırmalı çalışma gezilerinin pekiştirilmesiyle oluşturulan programlar çerçevesinde katılımcılar 4 ile 5 gün arasında değişen süreler içerisinde karşılaştırmalı çalışma gezileri kapsamında Dublin, Dundalk ve Belfast şehirlerini ziyaret etmişlerdir. Karşılaştırmalı çalışma gezileri özellikle katılımcılara Kuzey İrlanda Barış Sürecine ilişkin zorlu teknik konuları daha iyi anlama ve bu alandaki tartışmaları derinleştirme imkanı sunmak üzere hazırlanmıştır. Ziyaretlerin her biri İrlanda Hükümeti Dışişleri Bakanlığı'nın evsahipliğinde ve Barış ve Uzlaşma için Glencree Merkezi kolaylaştırıcılığında düzenlenmiştir.

Düzenlenen her üç karşılaştırmalı çalışma gezisi genel anlamıyla Kuzey İrlanda kapsamında çatışma çözümü sorununa eğilmiştir ancak her bir gezinin programı tasarlanırken her bir grubun ilgi duyduğu özel alanlar ve farklı yoğunlaşma konuları dikkate alınmıştır. Her bir siyasi parti için ayrı ve küçük ölçekli çalışma ziyaretleri düzenlenmesinin sebebi güvenli bir ortamda katılımcılar ile konuşmacılar arasında açık ve samimi bir iletişim ortamı içerisinde derinlemesine bilgi alma ve görüş alışverişinde bulunma imkanının yaratılmasıdır. İrlanda barış sürecinde son derece kilit rol oynayan ve çatışmanın sona erdirilmesinde parlamenter bir yolun izlenmesi sürecine dahil olan milletvekilleri ve hükümet yetkilileri ile yapılan görüşmeler sayesinde katılımcıların bu ve ilgili alanlardaki bilgilerinin belirgin bir şekilde geliştirilip zenginleştirilmesi amaçlanmıştır.

Gezilere katılan delegasyon üyeleri Dublin, Belfast ve Dundalk şehirlerindeki ziyaretlerinde İrlanda barış sürecinin çeşitli aşamalarına katılmış kilit aktörler, Hayırlı Cuma Anlaşması müzakerelerinde yer almış taraflar ve bireyler, Silahsızlanma – Terhis ve Yeniden Entegrasyon ile Güvenlik Sektörü Reformu (özellikle de polis kuvvetleri) alanlarında birinci elden tecrübe sahibi insanlar, sivil toplum liderleri, medya temsilcileri ile diğer kesimlerin aralarında olduğu çok çeşitli kesimlerle görüşmüşlerdir. Her bir ziyaret katılan kesimlerin ilgi alanları dikkate alınarak hazırlandığı için birbirinden farklı alanlara yoğunlaşmış olursa da neticede zamanlamanın önemi, barış süreci içinde koreografi (özellikle de müzakereler ve kapalı kapılar ardındaki tartışmalar), anayasal düzenlemeler, idare ve

güç paylaşımı modelleri, silahsızlanma ve terhis, siyasi mahkumlar sorunu, siyasi mahkumların serbest bırakılması ve topluma yeniden entegrasyonu, çatışmanın çözümünde kadınların rolü ve çatışmanın toplumsal cinsiyet boyutu, çatışmanın çözümünde medyanın rolü, bayrak ve amblemler sorunu, dil ve kimlik sorunu ele alınan ortak konulardır.

Her bir ziyaret sırasında İrlanda Parlamentosu'nda (Dáil Éireann) İrlanda Cumhuriyeti Parlamentosu üyeleri, Kuzey İrlanda Yasama Meclisi Stormont ve Belfast Belediye'sinde Kuzey İrlanda Yasama Meclisi üyeleri, Belfast'ın barış duvarlarıyla bölünmüş bölgelerinde hem Cumhuriyetçi hem de Birlikçi eski silahlı örgüt mensupları, barış sürecinin temel müzakerecileri ve süreçte görev alan başdanışmanlar, kadın aktörler, İrlanda Ticaret ve Dışişleri Bakanlığı'nın Çatışma Çözümü Birimi yetkilileri, Britanya Hükümeti'nin Kuzey İrlanda Parlamentosu'nda bulunan Kuzey İrlanda Bürosu yetkilileriyle görüşülmüştür. Düzenlenen toplantılarda İrlanda Eski Başbakanı Bertie Ahern, barış süreci boyunca Bertie Ahern'e başdanışmanlık yapan Martin Mansergh, barış sürecine ciddi bir şekilde yoğunlaşan İrlanda Eski Dışişleri Bakanı Dermot Ahern, Sinn Féin'in aralarında Alex Maskey ve Jennifer McCann gibi milletvekilleri de dahil olmak üzere önde gelen isimleri, Demokratik Birlik Parti'nin önde gelen isimlerinden milletvekili Jeffrey Donaldson, İrlanda Hükümeti eski sözcüsü Richard Moore gibi isimler konuşmacı olarak katılmıştır. Bu isimlerin yanı sıra sivil toplum gruplarının önde gelen isimleri, eski Cumhuriyetçi ve Birlikçi siyasi mahkumlar, kadın gruplarının

temsilcileri, topluma yeniden entegrasyon programından geçerek toplumsal çalışmalara dahil edilen eski savaşılar, farklı siyasi görüşlerden medya gruplarının temsilcileri ve gazeteciler de düzenlenen toplantılarda katılımcılara hitap etmişlerdir.

Görüşülen aktörler delegasyonların ilgilerine uygun olarak belirlenmiş, bu sayede konuşmacılar katılımcılara birinci elden görüş ve tecrübe aktarmışlardır. Bütün ziyaret boyunca Chatham House Kuralı uygulanmış, bu sayede katılımcılar ve konuşmacılar arasında yüksek oranda bir etkileşim ortamı sağlanmıştır.

Birinci Ziyaret: Barış ve Demokrasi Partisi (BDP)

Ziyaret serisinin ilki daha çok Kürtlerin desteğini alan bir siyasi parti olan Barış ve Demokrasi Partisi'den (BDP) milletvekillerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. 17-20 Temmuz 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilen ziyaretin ilk iki günü Dublin ve Dundalk şehirlerindeki programa, son günü ise Belfast'taki görüşmelere ayrılmıştır. Heyette şu katılımcılar yer almıştır:

- Sayın Ahmet Türk, Mardin Milletvekili (Şimdiki Mardin Büyükşehir Belediye Başkanı)
- Sayın Aysel Tuğluk, Van Milletvekili
- Sayın Gültan Kışanak, BDP Eşbaşkanı, Diyarbakır Milletvekili (Şimdiki Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı)
- Sayın Nazmi Gür, Van Milletvekili
- Sayın Ayla Akat Ata, Batman Milletvekili

İkinci Ziyaret: Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)

Ziyaret serisinin ikincisi ise ana muhalefet partisi Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) milletvekillerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. 6-10 Mayıs 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilen ziyaretin ilk iki günü Dublin'deki görüşmelere, diğer günler ise Belfast'taki programa ayrılmıştır. Heyette şu katılımcılar yer almıştır:

- Sayın Melda Onur, İstanbul Milletvekili
- Sayın Veli Ağababa, Malatya Milletvekili
- Sayın Vahap Secer, Ankara Milletvekili
- Sayın Mustafa Moroğlu, İzmir Milletvekili
- Sayın Binnaz Toprak, İstanbul Milletvekili
- Sayın Nurettin Demir, Muğla Milletvekili

Üçüncü Ziyaret: Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)

Ziyaret serisinin üçüncü ve son gezisi ise iktidar partisi Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) milletvekillerinin katılımıyla 27-31 Mayıs 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar gezinin ilk iki gününü Dublin'deki görüşmelere, son üç gününü ise Belfast'taki görüşmelere ayırmışlardır. Heyette şu katılımcılar yer almıştır:

- Sayın Şuay Alpay, Elazığ Milletvekili
- Sayın Osman Ören, Siirt Milletvekili
- Sayın Ziver Özdemir, Batman Milletvekili
- Sayın Mehmet Sayım Tekelioğlu, İzmir Milletvekili
- Sayın Murteza Yetiş, Adıyaman Milletvekili
- Sayın Yılmaz Ensaroğlu, Akil İnsanlar Heyeti Üyesi, SETA Vakfı Hukuk ve İnsan Hakları Birimi Direktörü

Her bir ziyaret sırasında İrlanda Dışişleri Bakanlığı, Belfast'ta bulunan Kuzey İrlanda Ofisi ve Türkiye'nin İrlanda Cumhuriyeti Büyükelçiliği tarafından katılımcılar onuruna öğlen ve akşam yemeği resepsiyonları bizzat bu kurumların evsahipliğinde düzenlenmiştir. Düzenlenen bu resepsiyonlara toplantılarda yer alan konuşmacılar, hükümet yetkilileri, uzmanlar ve çeşitli diplomatik konuklar katılmış; bu sayede katılımcıların ziyarete ilişkin görüşlerini diğerleriyle paylaşmasına, gayri resmi görüşmeler üzerinden temel konuları daha geniş tartışmalarına olanak sağlanmıştır.

Her üç ziyaretin yoğunlaştığı alanlar arasında anayasal sorunlar, hükümet komisyonları, üçüncü tarafın rolü, barışın koşulları, güvenlik sektörü ve polis kuvvetleri alanında yapılan reformlar, silahsızlanma ve çekilme, şeffaflığın önemi, gizliliğin rolü, zamanlamanın önemi, kullanılan dilin rolü, mağdurlar ve barış komisyonları, hakikat sorunu, hafıza ve adalet, barış sürecine kamusal desteğin sağlanması ve idare modellerinin önemi gibi konuları sayabiliriz.

Konuşmacıların Sözlerinden Seçmeler:

Düzenlenen karşılaştırmalı çalışma gezileri sırasında katılımcılara hitap eden konuşmacıların yaptığı sunumlardan seçilmiş olan bazı bölümler aşağıda sıralanmıştır:

İrlanda Eski Başbakanı Bertie Ahern ile seçim bölgesi olan Drumcondra'da yapılan yuvarlak **masa toplantısında Ahern'in katılımcılara hitaben yaptığı** konuşmadan seçilen ifadeler:

“Biz (Blair ve Ben) 1997 yılında yapılacak seçimlerden zaferle çıkarsak tarafları bir araya getirmek için çok ciddi bir çaba sarfedeceğimize dair aramızda bir karar almıştık”

“Uluslararası figürleri, önde gelen isimleri süreçte kullanmanın bize çok büyük faydası oldu”

“Hiçkimsenin %100 oranında bir desteği elde etmesinin imkanı yoktur. Üzerinden 100 sene geçse de bu böyle olacaktır”

“Silahsızlanma konusundaki en zor şey yasadışı silahlardır. Ancak bizim bir avantajımız ise dışardan biri olan, ancak kamuoyunun kontrol konusunda kendisini kabul ettiği güvenilir bir isme sahip olmaktı. Eğer bu kişi bir İrlandalı olsaydı kamuoyunun ona bir bütün olarak inanıp güvenmesi söz konusu olmazdı”

“Ulusal egemenliğe sahip bir devletin hükümetinin kiminle oturup müzakere edeceği konusu oldukça hassas bir konudur. Kendinizi

müzakere masasında bombalatmanızın bir mantığı yoktur”

“Senatör George Mitchell ilk toplantıya başkanlık yapmak üzere masaya oturduğunda, birbiriyle konuşmayan karşıt kesimler onunla direk konuşarak birbirleriyle iletişim kuruyorlardı. Eğer o olmasaydı o insanları aynı odada bir araya getirmek dahi mümkün olmazdı”

“Daha önceki müzakereler ve girişimlerin başarısız olmasının sebebi bu süreçlerin katılımcı özellikte olmamasıydı. Önceki girişimlerde şiddetle ilişkili kesimlere yer verilmiyordu”

“Eğer şiddet durdurulmasaydı bir kuşak bütünüyle IRA'ya katılabildi”

Fianna Fáil Partisi'nden eski siyasetçi ve İrlanda Eski Başbakanı Bertie Ahern'in eski Danışmanı Martin Mansergh ile İrlanda Parlamentosu'nda (Dáil Éireann) yapılan yuvarlak masa toplantısı sırasında kendisinin katılımcılara hitaben yaptığı konuşmadan seçilen ifadeler:

“Eğer bir anlaşma yapmışsanız onu uygulamanız lazım. Hayırlı Cuma Anlaşması bir çerçeve anlaşmadır yani onun üzerine daha fazla iş yapmak gerekir. Mesela polis kuvvetlerinde reform gibi çalışmalar”

“Ateşkesler siyasi boşlukların olduğu ortamda uzun sürmez. Yenilgiye uğramamış olan örgütler yerine daha güçlü bir şey koymadıkları sürece şiddetten vazgeçmeyeceklerdir. Buradaki en önemli nokta barışçıl, demokratik ve dengeli bir alternatife sahip olmaktır”

“Britanya hükümetinin kamuoyu karşısındaki pozisyonu ‘teröristlerle konuşulmaz’ şeklindeydi. ama gerçekte 1990 yılından bu yana gizli kanallardan örgütle görüşüyorlardı”

“Sinn Féin medya baskısı altında kalmak istemiyordu. O sebeple dışarıya ateşkes olmayacak yönünde sinyaller veriyorlardı. Böylece ateşkes olursa tam bir sürpriz şeklinde olacaktı”

“İnsanların acılarını yaşamasının bir yolunun olması lazım ve mağdurların barışın önüne geçmemesi gerek. Birinci öncelik barıştır”

“Her iki toplum zorunlu bir güç paylaşımına dair idareye dahildir. Bunun karşılığında IRA silahsızlanmış, Sinn Féin’de polis kuvvetleri konusundaki yeni düzenlemeyi desteklemiştir”

“Hayırlı Cuma Anlaşması fiilen afiçeriyordu. Bütün siyasi tutuklular cezalarına bakılmadan iki sene içinde serbest bırakıldılar”

“Barışın İrlanda’nın her iki yakasına çok önemli ekonomik getirileri vardı. Sivil çatışmaların ülkenin ekonomisi üzerinde olumsuz etkileri olduğuna hiçbir şüphe yoktu.”

İrlanda Hükümeti eski Bakanı ve Hayırlı Cuma Anlaşması müzakerelerinde İrlanda Hükümetini temsil eden Liz O’Donnell ile Dublin’deki Boston Koleji’de yapılan yuvarlak masa toplantısı sırasında kendisinin katılımcılara hitaben yaptığı konuşmadan seçilen ifadeler:

“Bizi süreci tamamlanmış olarak görmüyoruz. Esrarı tam olarak çözülememiş suçların mirası hala ortada durmaktadır”

“Anayasal yapı üzerinde değişiklik yapmak için hükümetlere ihtiyacınız vardır çünkü böyle bir konu sadece siyasi partilere bırakılamaz. Her iki hükümet de devamlı bir gündem taslağının oluşturulması için taraflara en yüksek seviyede yardım etmekteydi”

“Eğer sorunlar ilerlemeyi durduracak dereceye gelmişse, onları bir yana bırakın ve diğer konulara geçin”

“Siyasi mahkumların cezalarını tam çekmeden salıverileceği kanaatinin oluşması çok büyük bir şeydi. O zamanda bunu kabul etmek zordu, şimdi de zordur”

“Barış sürecinin başlamasının sebebi iyi bir idarenin olması, dolayısıyla bir anlaşma sağlanma imkanının olmasıydı. Koşulların uygun olması durumunda insanlar anlaşmaya hazırdı”

“IRA cephesinde bir yorgunluk ve yılgınlık vardı. Örgüt çok insan kaybetmişti. Ayrıca kendi taraftar kitlesi içinde gitgide büyüyen bir barış hareketi vardı”

İrlanda Dışişleri Bakanlığı Çatışma Çözümü Birimi Direktörü Brendan Ward ile İrlanda Dışişleri Bakanlığı'nın **Çalışma Ofisi Iveagh House'da yapılan yuvarlak masa toplantısı** sırasında kendisinin katılımcılara hitaben yaptığı konuşmadan seçilen ifadeler:

“Süreçte belli oranda yapıcı bir belirsizlik yaratmak önemlidir. Mesela bazı çalışmaların devam etmesini sağlamak için bazı yoruma açık söylemler kullanılabilir. Belirsizlik sürecin yakaladığı hızı korumasına imkan sağlamıştır”

“Sivil toplum kurumlarıyla çok geniş ölçekte görüşmeler yapılmıştır. Katılımcılık sayesinde süreç çok yaygın bir meşruiyet kazanmış, Hayırlı Cuma Anlaşması'na 'Evet' oyu verilmesi yönünde bir konsensüsün sağlanmasına yardım etmiştir”

“Kamuoyunun süreci kabul edip kucaklaması önemliydi”

“Sürecin zorluğa girdiği zamanlarda Eski ABD Başkanı Bill Clinton tarafından gerçekleştirilen üst düzey ziyaretler sürece hız kazandırmıştır. Ancak süreç hiç bir aşamada ABD veya uluslararası dostların hakimiyeti altına girmemiştir”

“Katılımcılık insanların süreci yavaşlatmalarını zorlaştırmıştır. Silahlı grupları ikna etmeden görüşmelerin başarıya ulaşmayacağına dair genel bir kabul vardı”

“En aşırı siyasi grupların tartışmaya dahil edilmesiyle birlikte bu grupların doğası da değişti. Bir hükümet yapısı içinde hareket etme gerçeğini fark ettiklerinde buldukları konum itibariyle taviz vermeleri gerektiğini de fark ettiler”

“Bağımsız bir izleme komisyonunun kurulması bir güven inşa etme girişimidir”

İrlanda Hükümeti Eski Dışişleri ve Adalet Bakanı, St Andrews Anlaşması müzakere heyeti üyesi Dermot Ahern ile kendi seçim bölgesi Dundalk'ta yapılan yuvarlak masa toplantısı sırasında kendisinin katılımcılara hitaben yaptığı konuşmadan seçilen ifadeler:

“Barış anlaşmaları kağıt üzerinde aynen yazıldıkları gibi güzel dururlar. Ancak bu anlaşmalar gerçekte insanlar anlaşmaların çalıştığını gördüklerinde işlemeye başlarlar”

“1988 yılında Sinn Féin ile yürütülen gizli görüşmelere katılan ilk milletvekili benim. Barış sürecini başlatan bu gizli görüşmeler oldu. Görüşmeler bu şehirde bulunan bir manastırda yapılıyordu”

“Bana düşen sorumluluk Sinn Féin'i askeri değil siyasi bir yola girmeye ikna etmektir”

“Her çatışmada ortak sorunlar vardır ve bunlar: kimlik, kültür, dil ve dindir”

“Üzerinde daha sonra konuşulup anlaşılmasına karar verilen konulardan biri *de bayrak ve amblemler sorunuydu. Pek çok insan bunların küçük sorunlar olduğunu düşünüyordu. Bayrak sorunu kibrit çöpü gibidir, yaktığınızda başka bir şey olur*”

“ABD hükümeti gibi dışardan bir hükümet sürece dahil olmasaydı bizim barış sürecimizin bir yere gideceği yoktu”

“Barış sürecinden çıkardığımız derslerden biri şuydu: Durum ne kadar kötü olursa olsun, her ne kadar kötü şeyler yaşanmış olursa olsun, yapmanız gereken şey daha sıkı çalışmak ve çabalarınızı iki katına çıkarmaktır”

“Silahsızlanma için bir komisyon kuruldu ve bu komisyon elinden gelenin en iyisini yaparak silahsızlanmayı gerçekleştirdi”

Barış ve Uzlaşma için Glenree Merkezi (Glenree Centre for Peace and Reconciliation) Genel Müdürü William Devas’ın Dublin’deki Merrion Otel’de gerçekleştirilen ‘İrlanda Barış Sürecinden Çıkarılan Dersler’ başlıklı yuvarlak masa toplantısında katılımcılara hitaben yaptığı konuşmadan seçilen ifadeler:

“Süreç kelimesi çok önemlidir. İnsanlar süreci başlattıktan sonra çözümler ortaya çıkmaya başlar. Şiddetin olduğu bir ortamda insanların birbirine güvenmesini bekleyemezsiniz ancak eğer insanlar sürece güveniyorlarsa o zaman başarı şansınız olabilir”

“İnsanlar sürecin 1994 yılında ilan edilen ateşkeslerle başladığını söylüyorlar ancak bence daha önce başladı. Şiddet ortamından, şiddetin olmadığı, işleyen bir hükümetin ve kalıcı barışın olduğu bir ortama varmak on yılları aldı”

“Diyaloğu teşvik edebilecek doğru özellikler taşıyan bir kolaylaştırıcının olmasının ne kadar faydalı olduğu görülmüş oldu”

“Üst düzeyde yapılan çalışmaların mutlaka bu üst düzeydeki çalışmaları besleyecek daha orta düzeyde yürütülen diyaloglarla desteklenmesi gerekir. Aksi halde sürecin sürekliliği sağlanamaz”

“Dışlayıcı bir süreç ilk başta çekici görünebilir ama sonucu başarısızlık olur. Hayırlı Cuma Anlaşmasının uygulamaya konulması ancak bütün gruplar sürece dahil olduğunda mümkün olmuştur”

“Çatışma kuşaklar boyunca devam eden bir çatışma olmuştur”

Demokratik Birlik Partisi’nden Kuzey İrlanda Yasama Meclisine seçilen milletvekili Jeffrey Donaldson’ın katılımıyla kendi seçim bölgesi olan Belfast’ın Lisburn bölgesinde gerçekleştirilen ‘Diğerlerini Katmak İçin Ne Yapmak Gerekir?’ başlıklı yuvarlak masa toplantısı sırasında kendisinin katılımcılara hitaben yaptığı konuşmadan seçilen ifadeler:

“Kuzey İrlanda’daki entegre okul sayısı her geçen gün artmaktadır. Benim temel amacım dini kökenlerine bakılmadan bütün öğrencilerin birlikte eğitim görebileceği bir düzeyin yakalanmasıdır”

“Şu anda barış sürecini tehdit eden bir şey yoktur. En büyük sıkıntılardan bir tanesi çatışmaların yaşandığı dönemle yani geçmişle nasıl hesaplaşılacağı, barış sürecinden uzlaşma sürecine nasıl geçileceğidir”

“Birbirimizi daha iyi anlamak çok önemlidir. İnsanların diyalog ve işbirliği içinde olmasına imkan sağlayacak bazı programlar geliştiriyoruz”

“Demokratik Birlik Partisi (DUP) Hayırlı Cuma Anlaşması’ndan memnun değildi çünkü parti özellikle IRA konusu başta olmak üzere çok fazla taviz verdi”

“Bugün olsa ailemi öldüren insanları affedebilirim. Geçmişle hesaplaşmak çok zorlu bir şeydir”

“IRA’nın eski Genelkurmay Başkanı ile aynı çalışma odasını paylaşmak zorundayım. Eğer çocuklarımla barış içinde yaşaması için düşmanımınla çalışmam gerekiyorsa ben bunu barış için ödenmesi gereken bir bedel olarak görürüm”

Eski bir Cumhuriyetçi siyasi mahkum olan ve kaldığı Armagh Cezaevi'nde kadın siyasi mahkumların çıplak olarak aranmasına karşı yürütülen kampanyanın sorumluluğunu yürüten, hali hazırda Sinn Féin adına Belediye Encümenliği ve Falls Caddesi Kadın Merkezi'nin Koordinatörlüğü görevlerini yürüten Briege Brownlee ile iki toplumun yaşadığı alanların kesiştiği Falls Caddesi'nde bulunan Coiste Ofisi'nde yapılan yuvarlak masa toplantısı sırasında kendisinin katılımcılara hitaben yaptığı konuşmadan seçilen ifadeler:

“Kadın siyasi mahkumların süreçte ne tür bir rol oynadığını kayıt altına almaya çalışıyoruz”

“Pek çok kadın hayatlarının çok önemli bir bölümünü mücadeleye feda etmiştir. Bunun sonucunda bugün başta sağlık sorunları olmak üzere pek çok sorunla karşı karşıya kalmış durumdadır”

“Siyasi mahkumlar da sıradan insanlardır. Koşullar onları böyle sıra dışı şeyler yapmaya zorlamıştır. Barış süreci gelişene kadar siyasi mahkumların önünde bir seçenek yoktu. Ama süreç başlayınca ve olanaklar ortaya çıkınca siyasi mahkumlar da ortaya çıkan fırsatı yakalamış oldular”

İki toplumun yaşadığı alanların kesiştiği Falls Caddesi'nde bulunan Coiste Ofisi'nde eski bir Cumhuriyetçi siyasi mahkum olan ve Bobby Sands ile aynı koğuştaki kalan Séanna Walsh ile yapılan yuvarlak masa toplantısı sırasında kendisinin katılımcılara hitaben yaptığı konuşmadan seçilen ifadeler. Toplantı sırasında Walsh 2005 yılında IRA Askeri Konseyi'nin silahlı mücadelenin sona erdiğine dair yaptığı açıklamayı katılımcılara tekrar okumuştur:

“Yürüttüğümüz siyasi müzakerelerin sonunda ateşkese oradan da Hayırlı Cuma Anlaşması'nın imzalanması sürecine eriştik”

“Ben Hayırlı Cuma Anlaşması'nın bir sonucu olarak serbest bırakıldım. O zamandan bu yana yoldaşlarımla birlikte barış sürecinin ilerletilmesi için çalışıyorum”

“Silahlı mücadeleye girişmenin sebebi siyasi bir hedefe ulaşmaktır”

“IRA silahlı mücadelenin bizi ancak müzakere masasına kadar taşıyabileceğinin farkındaydı”

İki toplumun yaşadığı alanların kesiştiği Falls Caddesi'nde bulunan Coiste Ofisi'nde cumhuriyetçi eski bir mahkum olan ve halen Coiste'in direktörlüğünü yapan Michael Culbert ile yapılan yuvarlak masa toplantısı sırasında kendisinin katılımcılara hitaben yaptığı konuşmadan seçilen ifadeler:

“Medya yıllarca biz savaşçıları küçük bir grup olarak lanse etti. Bugün bizim çok geniş bir desteğe sahip büyük bir siyasi partimiz var ki bu da pek çok insanın bizim amaçlarımızı desteklediğini göstermektedir”

“En önemli sorunlardan biri Britanya hükümetinin bize yönelik tek yanlı yani askeri özellikteki klişe yaklaşımıydı”

“Reformlar yapılmayınca isyan bir bütün olarak başlamış oldu”

“Sinn Féin'in seçilmiş milletvekillerinden yarısı IRA üyesi eski siyasi mahkumlardan oluşmaktadır”

Eski hükümet Sözcüsü ve medya danışmanı Richard Moore'un katılımıyla Boston Kolej'de düzenlenen 'Çatışma çözümünde medyanın rolü' başlıklı yuvarlak masa toplantısı sırasında kendisinin katılımcılara hitaben yaptığı konuşmadan seçilen ifadeler:

“Her iki tarafın kabul edebileceği bir dilin gelişmesi için kadrajın dışında kalan bazı kesimler bastırmaktaydı”

“Medya’daki çatışma dili 1980’li yıllarda dahi gözlemlenebilmekteydi”

“Gelişi güzel edilmiş bir söz dahi insanların kendi alanlarına çekilmelerine ve iyi niyetli kesimler üzerinde süreçten çekilmeleri için baskı kurulmasına sebep olabilirdi”

İrlanda Resmi Devlet Televizyon Kurumu RTE’nin kıdemli gazetecilerinden Eoin Ó Murchú’nun katılımıyla Boston Koley’de düzenlenen ‘Çatışma çözümünde medyanın rolü’ başlıklı yuvarlak masa toplantısı sırasında kendisinin katılımcılara hitaben yaptığı konuşmadan seçilen ifadeler:

“Pek çok insan bundan sonra ilerleme sağlamanın hukuki süreçlerden ziyade hakikat ve uzlaşma yoluyla olacağına inanmaktadır”

“Siyasetçilerin medyanın gündem oluşturmasına izin vermekten ziyade tartışma için uygun bir zemin yaratması çok önemlidir”

“İlk aşamada anlaşmayı sağlayabilmek için bazı sorunların bir kenarda tutulması gerekiyordu. İşte o kenarda bırakılan sorunlar şimdi geri geliyorlar ve varlıklarını hissettiriyorlar”

Sinn Féin Milletvekili ve Parti Sözcüsü Séan Crowe ile Sinn Féin'in Dublin'deki genel merkezinde yapılan yuvarlak masa toplantısı sırasında kendisinin katılımcılara hitaben yaptığı konuşmadan seçilen ifadeler:

“Mesele toplumun bütün kesimlerinin bir araya getirilmesi ve süreçle birlikte ilerletilmesi meselesiydi”

“Barış sürecinin temellerinde eşitlik vardır”

“Askeri yöntemden sıyrılmak toplumu rahatlattı ve onlara başka bir yolun da var olduğunu gösterdi”

“Çatışma, siyasetin başarısız olmasından ve değişimi yaratamamasından dolayı ortaya çıkmaktadır”

“Kuzeyde yaşayan İrlanda vatandaşlarının ulusal kimliklerine henüz tam bir saygı ortamı sağlanamamıştır”

“Bazı mağdurların uzlaşma anlamında en fedakar ve en cömert davranan insanlar olduğunu söyleyebilirim”

“Barış sürecine dahil olan kesimler ABD hükümetinin verdiği destekle bir araya gelmişlerdir”

Sinn Féin adına Kuzey İrlanda Yasama Meclisi'nde görev yapan milletvekilleri Alex Maskey ve Jennifer McCann ile Kuzey İrlanda Parlamento binası Stormont Buildings'te yapılan yuvarlak masa toplantısı sırasında kendilerinin katılımcılara hitaben yaptığı konuşmalardan seçilen ifadeler:

“Anlaşmanın ahlaki yapısının bir parçası da herkese fırsat eşitliği imkanı sunulmasıydı. H herkese hem toplum içinde hem de hükümet düzeyinde eşit davranılacaktı”

“Hayırlı Cuma Anlaşması birbirine karşı olan kesimlerin bir araya gelip hükümet kurmasını içeren yeni bir ortaklaştırıcı idare modeli getirmekteydi”

“Pek çok insan kendisini Britanyalı, pek çoğu da kendini İrlandalı olarak görüyor, öyle hissediyor. Hayırlı Cuma Anlaşması'nın bu duruma uygun olması gerekiyordu”

“Uzun yıllardır devam eden çatışmanın en önemli bileşenlerinden biri de polis idi. Biz toplumu bir bütün olarak temsil eden, siyasal anlamda yerel temsilcilere karşı sorumluluk taşıyan bir polis kuvvetleri olmasını istiyorduk”

“Çatışmanın bütün tarafları bu durumun böyle gitmeyeceğinin farkına varmıştı”

“Hayırlı Cuma Anlaşması’nda yer alıp da uygulanamayan konulardan bir tanesi de İrlanda dili sorunudur”

“Biz tek ve birleşik bir İrlanda talep ediyoruz. Hayırlı Cuma Anlaşması’nın bu amacımıza erişmek için siyasal ve barışçıl imkanlar sunduğuna inanıyoruz”

“Bir çatışmayı ancak çatışmaya neden olan nedenleri ortadan kaldırırsanız sona erdirebilirsiniz”ww

DPI Yönetim Kurulu ve Uzmanlar Konseyi Üyeleri

Kerim Yıldız (Direktör)

Uluslararası insan hakları hukuku ve azınlık hakları alanında uzmandır. Uluslararası insan hakları mekanizmaları ve uluslararası insancıl hukuk üzerine çok sayıda yazılı yapıtı mevcuttur. Çalışmaları sebebiyle bir dizi ödüle layık görülen Yıldız, 1996 yılında İnsan Hakları İçin Avukatlar Komitesi tarafından insan hakları ve hukukun üstünlüğünü koruma alanında yaptığı çalışmalar sebebiyle verilen ödülün yanısıra, 2005 yılında Sigrid Rausing Vakfı tarafından Yerli toplumlar ve Azınlık Hakları alanında yaptığı çalışmalar için ödüllendirilmiş, 2011 yılında da Gruber Adalet ödülüne layık görülmüştür.

Nick Stewart QC (Yönetim Kurulu Başkanı)

Avukat ve Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi (Chancery and Queen's Bench Birimi) İkinci Hakimidir. Geçmişte İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komitesi Başkanlığı (Bar Human Rights Committee of England and Wales) ve Uluslararası Avukatlar Birliği (Union Internationale des Avocats) başkanlığı görevlerinde bulunmuştur.

Prof. Penny Green (Genel Sekreter)

İngilterede kurulu King's College isimli üniversitenin Hukuk Fakültesinin Araştırma ve Doktora Programlarının Başkanlığını yapmaktadır. Aynı zamanda King's College öncülüğünde Harvard Humanitarian Initiative ve the University of Hull ile ortaklaşa kurulan Uluslararası Devlet Suçları İnisyatifinde (ISCI) Başkanlığını yürütmektedir.

Priscilla Hayner

Geçiş Dönemi Adaleti için Uluslararası Merkez (International Center for Transnational Justice) isimli kurumun kurucularından olan Priscilla Hayner, Hakikat Komisyonları, Geçiş Dönemi Adaleti İnsiyatifleri ve Mekanizmaları konusunda dünyanın önde gelen uzman ve yazarlarından biridir. Ford Vakfı, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği ve daha pek çok kuruluşa danışmanlık yapmaktadır.

Arild Humlen

Avukat ve aynı zamanda Norveç Barosu Hukuk Komitesi direktörüdür. Uluslararası medeni hukuk ve insan hakları gibi yargı alanları üzerine çok sayıda yazısı yayınlanmıştır. Norveç'te ki bir dizi üniversitenin hukuk fakültelerinde dersler vermiştir. Oslo Barosunun Sığınma ve Göçmenlik Hukuku Dava Çalışma Grubu Başkanı olarak yaptığı çalışmalardan dolayı Oslo Barosu Onur Ödülüne layık görülmüştür.

Jacki Muirhead

Cleveland Hukuk Firmasının İş Direktörüdür. Daha önce Counsel's Chambers Limited isimli avukatlık odasında şef katip ve Avukatlar Fakültesinde (Faculty of Advocates) Pazarlama Müdürü olarak çalışmıştır. Geçmişte Batı Galler Barosunda da çalışmıştır.

Prof. David Petrsek

Geçmişte Uluslararası Af Örgütü Eski Genel Sekreterine başkanlık yapan Prof. David Petrsek, Kanada'da kurulu bulunan Ottawa Üniversitesi'nde Uluslararası Siyasal İlişkiler alanında Profesör olarak görev yapmaktadır. Uzun yıllar boyunca İnsan Hakları, İnsani Hukuk ve Uyuşmazlıkların Çözümü konularında çalışmalar yürüten Prof. Petrsek aynı zamanda bu çalışma alanları üzerine önde gelen bir uzman ve yazardır. 1990-96 yılları arasında Uluslararası Af Örgütü, 1997-98 yılları arasında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, 1998-2002 yılları arasında İnsan Hakları Politikası üzerine Uluslararası Konsey ve 2003-2007 yılları arasında da İnsani Diyalog Merkezinde Politika Bölümü direktörü olarak çalışmıştır.

Antonia Potter Prentice

İnsani durum, kalkınma, barış yapma ve barış inşaaı gibi konular uzmanlık alanlarıdır. Kadın, barış ve güvenlik konularının yanısıra stratejik konularda başta Centre for Humanitarian Dialogue (İnsani Diyalog için Merkez), Avrupa Barışın İnşaaı İrtibat Bürosu (European Peacebuilding Liaison Office), Kadın Barışyapıcılar Küresel Ağı (Global Network of Women Peacemakers), MediatEU ve Uluslararası Federasyon (Terre des Hommes) gibi kurumlara konsültasyon hizmeti vermektedir.

DPI Uzmanlar Konseyi Üyeleri

Prof. Christine Bell

Temel uzmanlık alanları Geçiş Dönemi Adaleti, Barış Müzakereleri, Anayasa Hukuku ve İnsan Hakları olan Kuzey İrlanda'lı hukuk uzmanı Prof. Bell, aynı zamanda bu konularda diplomat, arabulucu ve hukukçulara eğitim vermektedir.

Cengiz Çandar

Kıdemli bir gazeteci ve köşe yazarı olan Çandar özellikle Kürt Sorunu üzerinde uzmanlaşmıştır. Bir dönem savaş muhabirliğide yapmış olan Çandar, Türkiye eski Cumhurbaşkanı merhum Turgut Özal'a özel danışmanlık da yapmıştır.

Yılmaz Ensaroğlu

Halen Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA)'da, Hukuk ve İnsan Hakları Koordinatörü olarak görev yapmaktadır. İnsan Hakları Ortak Platformunun Yönetim Kurulu Üyeliğinin yanı sıra, İnsan Hakları Gündemi Derneği ve İnsan Hakları Araştırmaları Derneğinin üyesidir. İnsan Hakları İçin Diyalog Dergisinde Genel Yayın Yönetmenliğini yapmaktadır.

Prof. Mervyn Frost

Halen Londra'da kurulu bulunan King College'in Savaş Çalışmaları bölümünün başkanlığını yapmaktadır. Evvelce Durban'da kurulu bulunan Natal Üniversitesinin Siyaset Bölümünün başkanlığını yapmıştır. Geçmişte Güney Afrika Siyaset Çalışmaları Enstitüsü Balkanlığı görevinde bulunan Profesör Frost, İnsan Hakları ve Uluslararası İlişkiler, İnsani Müdahale, Dünya Siyasetinde Adalet, Küresel Yönetimin Demokratikleştirilmesi, Yeni Savaşlar Döneminde Adil Savaş Geleneği ve Küreselleşen Dünyada Etik gibi konularda uzman bir isimdir.

Dr. Edel Hughes

East London Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Uluslararası İnsan Hakları Hukuku ve İnsancıl Hukuk alanında uzman olmakla birlikte özellikle İrlanda'da kişisel özgürlükler, Terörle Mücadele Kanunu/Olağanüstü Hal Kanunu, Uluslararası Ceza Hukuku ve Türkiye'de İnsan Hakları ve Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş süreci konularıyla ilgilenmektedir. Uluslararası Af Örgütünde araştırmacı olarak çalışmış ve Değişim için İnsan Hakları'nın kurucuları arasında yer almıştır.

Dr Salomón Lerner Febres

Peru Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu eski başkanıdır. Peru Katolik Üniversitesi (Pontifical Catholic University of Peru) Demokrasi ve İnsan Hakları Merkezi Başkanlığı görevini sürdürmektedir.

Martin Griffiths

Birleşmiş Milletler eski genel Sekreteri Kofi Annan'a Suriye konusunda baş danışmanlık yapan Martin Griffiths, İnsani Diyalog Merkezi (Centre for Humanitarian Dialogue) isimli kurumun kurucu başkanıdır. İngilterenin diplomasi servisine verdiği hizmetlerin yanı sıra sivil toplum kuruluşlarında faaliyet yürütmüştür. Bir dönem Action Aid isimli sivil toplum kuruluşunun başkanlığında yapmıştır. Birleşmiş Milletlerin Cenevre Ofisinde İnsani Faaliyetler Bölümünde yönetici, Yine BM'nin New York ofisinde Acil Yardım Koordinatörü yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. Bu görevlerinin yanı sıra BM için Büyük Göller (Great Lakes) bölgesinde İnsani Yardım Koordinatörü, Balkanlarda BM Bölgesel Koordinatörü ve BM Genel Sekreteri Asistanlığı görevlerinde de bulunmuştur.

Prof. Ram Manikkalingam

Amsterdam Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde misafir Profesör statüsünde görev yapmaktadır. Sri Lanka devlet başkanına barış süreci için en üst düzey danışmanlık yapmıştır. Uzmanlık alanları arasında Çatışma, Çok kültürlülük, Demokrasi gibi konular bulunan Prof. Ram Manikkalingam, Laksham Kadirgamar Stratejik Çalışmalar ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün kurucu üyesi ve yönetim kurulu üyesidir.

Bejan Matur

Türkiye'nin önde gelen şair ve yazarlarından biridir. 2012 yılının başına kadar Zaman gazetesinde yazdığı düzenli köşe yazılarında Kürt siyaseti, Ermeni sorunu, gündelik siyaset, azınlık sorunları, cezaevi yazıları ve kadın sorunu gibi konuları işlemiştir. Yapıtları 17 değişik dile çevrilen Matur çok sayıda edebiyat ödülü sahibidir. Diyarbakır Kültür ve Sanat Vakfı Kurucu Başkanlığı görevinde bulunmuştur.

Jonathan Powell

Britanyalı eski bir diplomat olan Jonathan Powell, Birleşik Krallık Eski Başbakanı Tony Blair döneminde 1997- 2007 yılları arasında Başbakanlık Personel Daire Başkanlığı görevinde bulunmuştur. 1998 yılında imzalanan Hayırlı Cuma anlaşmasına kadar süren barış görüşmelerinde Birleşik Krallık adına başmüzakereci olarak görev almıştır. Halihazırda Birleşik Krallıkta kurulu bulunan Inter Mediate isimli, devletten bağımsız arabulucuk kurumunun İcra Kurulu Başkanlığını yapmaktadır.

Sir Kieran Prendergast

İngiltere Dışişleri Bakanlığı bünyesinde aralarında Kıbrıs, Türkiye, İsrail, Hollanda, Kenya gibi ülkeler ve ABD'nin New York şehrinin olduğu alanlarda diplomat olarak çalışmıştır. İngiltere'nin Dışişleri ve Milletler Topluluğu Bürosuna (Foreign and Commonwealth Office) başkanlık etmiş, Güney Afrikadaki Apartheid rejimi ve Namibya konuları ile ilgilenmiştir. BM Genel Sekreterliği altında kurulu bulunan Siyasi İşler Bölümüne Barış ve Güvenlik konularında siyasi danışmanlık yapmıştır. BM Genel Sekreterinin Barış ve Güvenlik konulu Yönetim Kurulu toplantılarının düzenleyiciliğini yapmış, Afganistan, Burundi, Kıbrıs, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Doğu Timor gibi bölgelerdeki barış çalışmalarına dahil olmuştur.

Rajesh Rai

1993 yılında İngiltere ve Galler Barosuna kaydolmuştur. İnsan hakları Hukuku, Göçmenlik ve Sığınma hakkı hukuku ile kamu hukuku temel uzmanlık alanlarıdır. Çevre ve çeşitli insani sorunlar üzerine hem Birleşik Krallık hemde dünyanın pekçok yerinde Sivil toplum kuruluşları ve şirketlerle yaptığı çalışmalar aracılığıyla önemli tecrübeler kazanmıştır. HIC isimli Kamerun'da kurulu bulunan Sivil Toplum örgütü ile Uganda'da kurulu Human Energy isimli şirketin kurucusudur. Bir dönem The Joint Council for the Welfare of Immigrants – JCWI – (Göçmenlerin Refahı için Ortak Konsey) isimli kurumun direktörlüğünü yapmıştır. Başta İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu adına olmak üzere uluslararası alanda özellikle Avrupa, Asya, Afrika, ABD ve Hindistan'da çok çeşitli hukuki konular üzerine seminer ve dersler vermiştir.

Prof. Naomi Roht-Arriaza

Amerika Birleşik Devletlerinde kurulu bulunan Berkeley Üniversitesi'nde profesör olarak görev yapmaktadır. Geçiş Dönemi Adaleti, İnsan Hakları İhlalleri, Uluslararası Ceza Hukuku ve Küresel Çevre Sorunları gibi konular uzmanlık alanına girmektedir.

Prof. Dr. Mithat Sancar

Ankara Üniversitesi'nde Hukuk Profesörü olarak görev yapan Prof. Sancar'ın temel uzmanlık alanları arasında Anayasal Vatandaşlık ve Geçiş Dönemi Adaleti yer almaktadır. Uzmanlık alanlarında çok sayıda yazılı eseri bulunan Prof. Sancar ayrıca bir süre günlük yayınlanan Taraf gazetesinde köşe yazarlığı yapmıştır.

11 Guilford Street
London WC1N 1DH
United Kingdom
+44 (0)203 206 9939

info@democraticprogress.org

www.democraticprogress.org